

A BOHEMIA FOLYÓIRAT 2008/1–4. ÖSSZEVONT SZÁMÁNAK MELLÉKLETE

politikai rendszerre elviselhetetlen nyomás nehezedik. Április elején elfogadják a párt új akcióprogramját, amely sok eretnek gondolatot tartalmaz, de a közvéleményt messze nem elégti ki, a szovjetek számára viszont „revizionista”. A centrum a radikális reformkommunisták felé mozdul el: Černík vezetésével új kormány alakul, a központi bizottság „elnöksége” (a politikai bizottság) tagja lesz Smrkovský és Kriegel – az előbbit a parlament, az utóbbit a népfront elnökévé választják. Egyúttal leváltják a novotnista hadügyminisztert, a belügyi tárca élére pedig a börtönviselt „spanyolos” veterán, Josef Pavel kerül, aki megkezdi a sztálinista káderek és a szovjet ügynökök eltávolítását az erőszak-szervezetekből. A centrista forгатókönyv szerint a kommunista pártnak mindaddig meg kell őriznie hegemoniáját, amíg az intézmények demokratikus reformja lépésről lépésre megvalósul. A politikai pártok pluralizmusa és a szabad parlamenti választás csupán a végső garancia lehet, miután a közbülső reformok stabilizálódtak – különben a funkcionáriusok védelmi ösztöne visszaveti a folyamatot a diktatúrába.²⁸

Az akcióprogram nem zárta le az ideiglenes állapotot. A centrista forгатókönyv nem tetszett a radikális változások híveinek: attól tartottak, hogy a gyors stabilizálás veszélybe sodorja a valódi demokratizálást. A társadalom legaktívabb csoportjai közvetlenül nem a Dubček-vezetés mögé sorakoztak föl, hanem a reform radikális értelmiségi táborát erősítették.

Demokratikus szocializmus: a kör négyszögösítése?

Az írószövetség lapja április 11-én kezdi el közölni Kosík hat részes politika-filozófiai esszéjét, amelynek címe – Jelenlegi válságunk – Masaryk egyik klasszikus tanulmányával egyezik. A szöveg középponti jelentőségű a radikális reformkommunista értelmiség eszmei alapvetését tekintve. Cáfolja azt az utólagos beállítást is, hogy a radikálisok gondolkodása semmiben sem érintkezett volna az újbaloldal ideológiájával (itt persze nem a „sztálinizmus tapasztalatát” nélkülöző nyugati „maoizmusról” van szó).²⁹

„Politikai válságunk oka – kezdi Kosík –, hogy országunk népe már *nem akar jog-*

